

Gode råd

til kommunikation med døvblinde

DøvBlinde • Danmark
Foreningen for alle med både nedsat syn & hørelse

Indhold

Gode råd til kommunikation med tegnsprogsbrugere	4
Gode råd til kommunikation med talebrugere	5
Tegnsprog, taktilt tegnsprog og håndalfabetet	6
Punktskrift	7
Synsbeskrivelse	8
Ledsagelse	9
Haptiske signaler	10
Tolkning	11
Hjælpe midler	12
Digitale hjælpemidler	13

DøvBlinde Danmark er en landsdækkende medlems- og interesseorganisation for døvblindblevne. Vi oplyser om døvblindhed i samfundet, skaber netværk og kæmper for rettigheder, lige vilkår og tilgængelighed for døvblinde og personer med nedsat syn og hørelse.

Døvblindhed er et handicap, som i høj grad rammer kommunikationen. Nogle døvblinde er helt døve og helt blinde, mens andre har en lille rest af syn eller hørelse, som kan udnyttes under gode forhold bl.a. med hørehjælpemidler, forstørrelse og god belysning.

I denne pjece får du en række gode råd til, hvordan du kan kommunikere med døvblinde

Gode råd til kommunikation med tegnsprogsbrugere

- **Placér dig, så lyset falder på dig og ikke giver modlys for den døvblinde**
- **Brug tydelig mimik og symbolske tegn, hvis du ikke kan tegnsprog**
- **Vink som hilsen eller giv et håndtryk**
- **Stil dig i passende afstand – spørg personen hvor**
- **Lav tegnsprog i et lille felt ud for brystet**
- **Lav tydelige tegn – ikke for hurtigt**
- **Er personen taktilbruger, så tag personens hænder og tilpas hastighed og informationsmængde**
- **Skriv med store bogstaver i hånden – helst i ubrudte linjer**
- **Skriv på en mobiltelefon eller tablet – det kan forstørres**
- **Skriv med kraftig tusch på papir**
- **Bær mørkt tøj – det giver bedst kontrast til dine hænder**
- **Giv god tid til kommunikationen – hav tålmodighed**

Gode råd til kommunikation med talebrugere

- Placér dig, så lyset falder på dig og ikke giver modlys for den døvblinde
- Fortæl hvem du er
- Læg en hånd på den døvblindes skulder, inden du taler
- Tal tydeligt, men råb ikke
- Undgå unødigt støj
- Brug korte sætninger og sig det vigtigste først
- Synsbeskriv omgivelserne og fortæl hvad der sker omkring jer
- Gentag eller omformuler sætningen til den er forstået
- Giv god tid til kommunikationen - hav tålmodighed

“ Kommunikation er noget af det vigtigste for os mennesker. Det opdager man, når man mangler den daglige strøm af nyheder og informationer, og når man ikke længere kan følge med i samtaler i større sammenhænge. Det er rigtig rart, når nogen lægger en hånd på min skulder og gør mig opmærksom på noget vigtigt. Hvis der ikke tages hensyn, har jeg ikke en chance. ”

Tegnsprog, taktilt tegnsprog og håndalfabetet

Døvblinde, som er helt døve og har en synsrest, kommunikerer oftest på tegnsprog.

Tegnene udføres i et lille felt foran brystkassen, så tegn og mundbevægelser kan aflæses samtidig.

Er man helt døv og helt blind bruger man taktilt tegnsprog, som aflæses ved, at den døvblindes hånd følger den kommunikerendes hænder. Taktilt tegnsprog består af de samme tegn som tegnsprog

med enkelte modifikationer for lettere aflæsning med hænderne.

Det danske håndalfabet bruges til at stave fx navne og steder. Bogstaverne udføres med én hånd og kan aflæses både visuelt og taktilt ved at mærke bogstaverne med hænderne.

Uden syn og hørelse får man ikke den information, der kan være i mimik, mundbevægelser og kropssprog. Det kræver meget koncentration at aflæse taktilt tegnsprog med hænderne. Hastighed og den samlede informationsmængde tilpasses derfor til situationen og til den døvblinde, der modtager det.

Synsbeskrivelse og haptiske signaler kan være nyttigt at bruge sammen med tegnsprog, så den døvblinde får en samlet oplevelse af, hvad der foregår og dermed et bedre overblik over situationen.

Punktskrift

Punkt-alfabetet, også kaldet Braille, er et system af følbare punkter, som kan aflæses med fingerspidserne. Det blev opfundet af franskmænd Louis Braille i 1825 med inspiration fra et militært system beregnet til at kommunikere ordrer lydløst i mørke. Braille er internationalt og bruges i mange dele af verden.

Grundfiguren består af seks følbare punkter, og hvert bogstav eller tal består af en bestemt kombination af op til fem følbare punkter.

Ny teknologi giver mulighed for at læse og skrive punktskrift sammen med computere, smartphones og tablets. Ved at tilkoble et braille-tastatur kan man læse og skrive skærmens bogstaver som punkter på tastaturet.

A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
●○	●○	●●	●●	●○	●●	●●	●●	○●	●●
○○	●○	○○	○○	○○	○○	○○	○○	●○	○○
○○	○○	○○	○○	○○	○○	○○	○○	○○	○○
K	L	M	N	O	P	Q	R	S	T
●○	●○	●●	●●	●○	●●	●●	●●	○●	●●
○○	●○	○○	○○	○○	○○	○○	○○	●○	●●
●○	●●	○○	○○	●●	○○	○○	●●	●○	○○
		U	V	W	X	Y	Z		
		●○	●○	●●	●●	●●	○●		
		○○	○○	○○	○○	○○	○○		
		●●	●●	○○	○○	●●	●●		

Synsbeskrivelse

Synsbeskrivelse er vigtigt, for at man som døvblind kan forholde sig til sine omgivelser og orientere sig. Når man fx ved, hvordan et rum er indrettet, kan man lettere selv tage stilling til, hvor man gerne vil sidde. Og hvis man får at vide, at der er mange gamle bygninger i bybilledet, kan man blive inspireret til at stille spørgsmål og få mere viden om husene og byen.

- **Start med at beskrive helheden og de store linjer**
- **Tegn rummets eller stedets omrids på ryggen**
- **Lav en prik hvor I befinder jer**
- **Beskriv derefter detaljer og enkelte udvalgte elementer**
- **Spørg hvad der skal prioriteres højest i synsbeskrivelsen (fx farver, mennesker, udsmykning, beklædning...)**
- **Vær systematisk**
- **Vær neutral**
- **Beskriv mad på tallerkenen som en urskive. Fortæl hvad der ligger på tallerkenen ud for kl. 3, 6, 9 og 12**
- **Brug haptiske signaler**

Ledsagelse

- Tilbyd din hjælp – tag ikke fat i den døvblinde uden varsel
- Læg din håndryg mod personens håndryg. Herfra kan personen selv tage fat om din arm
- Den døvblinde griber omkring ledsagerens arm lige over albuen. Tommelfingeren er på ydersiden af armen. De øvrige fingre på indersiden af armen. Ledsagerens arm holdes strakt men afslappet langs med kroppen under ledsagelse
- Gå lidt foran den døvblinde
- Gå helst i lige linjer
- Giv et holdepunkt, hvis du er nødt til at forlade den døvblinde midt i rummet (en stol, bord eller andet at orientere sig ved)
- Ved smalle passager fører ledsageren sin strakte ledsagearm på skrå ind bag sin krop. Det er signal til at trække om bag ledsageren
- Lad den døvblinde finde en genstand ved at følge ledsagerens arm, som fører hen til genstanden
- Gør opmærksom på kantsten, trapper og rulletrapper
- Sig ikke 'Pas på', medmindre der virkelig er fare på færde. Beskriv hellere forhindringen, fx 'Der er et cykelstativ. Vi holder til højre'
- Er der fare på færde, lav et stort kryds på ryggen eller armen. Det betyder: 'Fare. Følg med. Jeg forklarer senere'
- Alt har sin plads. Flytter du på noget, skal det stilles tilbage samme sted. Det gælder også mad i køleskabet

Emblemer

Emblemer kan bæres på tøjet med budskab om nedsat syn og hørelse. Emblemerne fastgøres med klemme, magnet eller nål med tekst som: **NEDSAT SYN OG HØRELSE, DØVBLIND, DØV MED NEDSAT SYN** eller **BLIND MED NEDSAT HØRELSE**

Kan købes hos hjælpemiddelbutikken Butik Kik, www.butikkik.dk

Haptiske signaler

Haptiske signaler er 139 enkle, følbare signaler, der bruges til synsbeskrivelse for døvblinde. Signalerne gives diskret på ryggen, skulderen eller overarmen og kan udføres midt i en samtale uden at forstyrre. Med haptiske signaler kan en døvblind eller synshørehæmmet person følge med i, hvad der foregår. Fx kan man helt diskret få at vide, at tjeneren nu er kommet med maden, at det regner udenfor, eller at der er en person, der gerne vil hilse. Det kan gøre en verden til forskel at få den type information samtidig med alle andre i rummet. Haptiske signaler kan gives samtidig med, at der tales eller bruges tegnsprog.

Med haptiske signaler kan man også få beskrevet ansigtsudtryk, få information om hvilket punkt man er nået til på en dagsorden eller få beskrevet hvordan et rum er indrettet. Alt sammen med simple signaler, der laves på ryggen.

Haptiske signaler er et supplement til tegnsprog eller tale og er ikke et sprog i sig selv.

Signalerne kan læres og øves hjemme med hjælp fra bogens illustrationer og små videoklip på app'en og youtube.com

Læs mere om haptiske signaler

www.dovblinde.dk

www.youtube.com: Hapsignal DK

Køb bogen: Haptiske signaler
– 139 nye og kendte signaler

Download gratis app: Haptiske signaler

Tolkning

Man kan bevilges tolkning i Danmark, hvis man er døv eller har en alvorlig hørenedsættelse. Alle tolkeformer kan kombineres med haptiske signaler til synsbeskrivelse.

Hos DNTM – Den Nationale TolkeMyndighed kan man bestille tolk til sociale aktiviteter som møder i handicaporganisationer, politiske møder, fritidsaktiviteter, lægekonsultationer m.m. Derudover har alle døvblinde en timebank på 20 timer om året til tolkning efter eget valg.

Skal man kommunikere med jobcenter, arbejdsplads, kommune, hospital eller andre med sektoransvarlighed, skal disse sektorer sørge for tolkning.

Tolkeformer:

- Tegnsprog
- Taktilt tegnsprog
- Taletolkning
- Skrivetolkning til aflæsning på skærm
- Skrivetolkning til aflæsning med fingrene på punkt-tastatur

På **www.dntm.dk** kan man finde information på tegnsprog om, hvordan man bliver optaget som bruger hos Den Nationale TolkeMyndighed samt en liste over lokale tolkeudbydere.

Vidste du, at døvblinde kan få breve, opskrifter, kontoudtog, artikler og andet personligt materiale omsat til punktskrift eller ren tekst hos Nota, som er et bibliotek og videntcenter for alle med syns- og læsehandicap?

Find mere information på **www.nota.dk**

Hjælpemidler

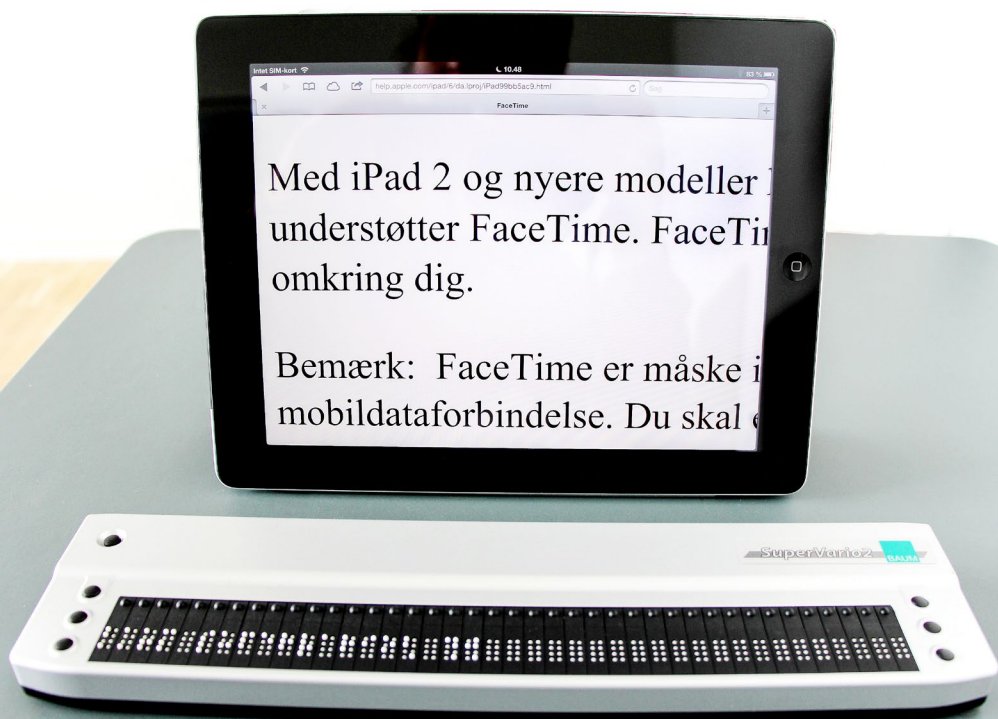
Der findes mange syns- og hørehjælpemidler, der kan forstærke hørelsen, øge læsetilgængeligheden og fx gøre det muligt at udføre opgaver i et køkken som døvblind. Høreapparater er blevet små og praktiske og kan gøre kommunikation mulig selv for personer, der har meget svære hørenedsættelser. Mange smartphones kan i dag kobles til høreapparatet, og trådløse mikrofoner kan stilles foran den der taler, hvorved lyden modtages direkte i høreapparatet.

Redskaber som køkkenvægt kan fås med tale eller følbare aflæsning, med en digital farveaflæser kan man bestemme farven på tøjet, med en punkt-Dymo kan man udskrive labels på punkt, så man kan skelne fx krydderier fra hinanden, og med forstørrelsesglas, luplamper og digitale forstørrelsesprogrammer kan tekst forstørres og kontrasten øges. Hjælpemidler bevilges af egen kommune.

Digitale hjælpemidler

Mange døvblinde har glæde af at bruge digitale hjælpemidler som PC, smartphones og tablets.

De fleste smartphones og tablets har god skærmmkontrast og indbyggede tilgængelighedsprogrammer og kan bruges som hjælpemiddel. Tekst og billeder kan forstørres, og via talesyntese kan menupunkter og tekstindhold læses højt. Der kan kobles punktastatur til mange skærme, så indholdet kan læses på punktskrift.

Hvad er en teleslynge?

Der findes teleslyngeanlæg i de fleste offentlige bygninger og mødesteder, som kan gøre det muligt at høre, hvad der foregår i større forsamlinger, hvis ens høreapparat har indbygget telespole.

Via mikrofoner tilknyttet teleslyngeanlægget transmitteres lyden direkte ind i høreapparatet. Også radio, tv og andre transmittere kan sende lyd via teleslynge til høreapparatet.

Hvad er Cochlear Implant (CI)

Cochlear Implant er et avanceret høreapparat, der består af en udvendig og en indvendig del. Den indvendige, som er indopereret i høresneglen bag øret, består af en modtager og en spole. Udvendigt sidder en lille mikrofon, der sender lyd som digitale impulser til den indvendige modtager.

Kommunikationskort

Kommunikationskort er små laminerede kort i lommeformat med valgfri tekst fx:
Jeg er døvblind - tal tydeligt eller
Jeg bruger tegnsprog.
Kortene kan fremstilles i forskellige formater også med punktskrift. Kommunikationskort kan fås hos DøvBlinde Danmark.

Hospitalskort

Hospitalskort er et A4-ark med info om døvblindhed og gode råd til, hvordan hospitalspersonale kan kommunikere med personer med nedsat syn og hørelse. Kortet stilles ved hospitalssengen eller hænges på sengeagavlen. Kan bestilles hos DøvBlinde Danmark.

Støt DøvBlinde Danmark

Blekinge Boulevard 2, 2630 Taastrup
Telefon 36 75 20 96
mail@dovblinde.dk

Find os på

www.dovblinde.dk

facebook: DøvBlinde Danmark

Medlemsgruppen på facebook: Medlemmer i DøvBlinde Danmark

Ung på facebook: DøvBlinde Ungdom

DøvBlinde • Danmark
Foreningen for alle med både nedsat syn & hørelse